

Congress, C.P. 1144, Succursale Place Desjardins, Montreal, Quebec H5B 1B3, Canada

21—26. rujna (septembra), Bolonja, Italija

IIC međunarodni kongres. Tema: Studije o konzervaciji kamena i zidnih slika

Obratiti se: IIC, 6 Buckingham St. London WC2N 6BA, UK

26. listopada (oktobra) — 4. studenoga (novembra), Buenos Aires, Argentina

14. generalna konferencija i 15. generalna skupština ICOM-a. Tema: Budućnost za naše nasljeđe?

Obratiti se: ICOM 86 General Secretariat, Congresos Internacionales S. A. Moreno 584-9 Piso, 1091 Buenos Aires, Argentina

Studeneni (novembar), Bern, Švicarska

Seminar o metodama aplikacija sintetičkih produkata u konzervaciji i restauraciji umjetničkih djela
Obratiti se: Association Suisse de conservation et restauration, Zentrum Egghölzli, Weltpoststr. 20, Bern, Switzerland

Prijevod iz: ICOM News, Bulletin of the ICOM, Vol. 38, No. 4, 1985, str. 5.

Prenosimo — Reviews

Međunarodni sistem zaštite kulturnih i prirodnih dobara

Jerica Ljubenko

Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, Zagreb

Primljeno: 25. 4. 1986.

Zbirka međunarodno-pravnih dokumenata »Međunarodni sistem zaštite kulturnih i prirodnih dobara« objavljena je potkraj 1985. godine »Mladost«, Zagreb.

Izdavači su Republički zavod za zaštitu spomenika kulture u Zagrebu i Beogradu, te Koordinacioni odbor republičkih i pokrajinskih zavoda za zaštitu spomenika kulture i zavoda za zaštitu prirode u SFRJ. Autor Vladimir Brguljan, istaknuti pravni stručnjak u oblasti zaštite spomenika kulture, uz iscrpni i instruktivni uvod, priredio je i prethodna objašnjenja uz opće pravne i društvene akte međunarodnog sistema zaštite kulturnih i prirodnih dobara. Zbirka sadrži UNESCO-ve konvencije koje je SFRJ ratificirala i preporuke koje se odnose na zaštitu pokretnih i nepokretnih kulturnih i prirodnih dobara, te Preporuku za čuvanje i zaštitu slike u pokretu. U tom sklopu objavljeni su Statut ICCROM-a, Splitska deklaracija i drugi dokumenti ICOMOS-a i međunarodnih simpozija koji se odnose na zaštitu kulturnog i prirodnog nasljeđa.

Za praksu, teoriju i znanstvenu misao pravne zaštite kulturnih i prirodnih dobara osobito je značajno objavljivanje Konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanih

sukoba (Hag 1956. g.), Konvencije o mjerama za zabranu i sprečavanje nedozvoljenog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva kulturnih dobara (Paris 1970. g.) i Konvencije za zaštitu svjetskog kulturnog i prirodnog nasljeđa (Paris 1974. g.).

Ratificirane konvencije definiraju pojam »kulturnog dobra«, »prirodnog i kulturnog nasljeđa« kao i pojam »pokretnog kulturnog dobra« usvajajući načelo poštovanja i zaštite kulturnih dobara uz predviđanje niza mjera koje se određuju za stručne zakonske znanstvene, tehničke, administrativne, financijske i popularizatorske poslove. Oštećenje ili nestanak svakog primjerka kulturnog ili prirodnog nasljeđa predstavlja osiromašenje nasljeđa svih naroda svijeta. Pojedina jedinstvena i nezamjenjiva dobra od izuzetnog univerzalnog značenja štite se kao dio općeg nasljeđa cijelog čovječanstva. U skladu sa suvremenim znanstvenim metodama, konvencijama se uspostavlja novi efikasni sistem kolektivne zaštite kulturnog i prirodnog nasljeđa. Osnivanje Komiteta svjetskog nasljeđa, Fonda za zaštitu tog nasljeđa, te određivanje uvjeta i načina za pružanje međunarodne pomoći omogućuju da postaje dostupna zaštita kulturnih dobara od univerzalnog značenja i vrijednosti.

Objavljivanje publikacije »Međunarodni sistem zaštite kulturnih i prirodnih dobara« zasigurno će pridonijeti razvoju pravne i društvene svijesti o potrebi poštovanja i čuvanja materijalnih dokaza kulturnog identiteta, međuzavisnosti kultura u ljepoti njihove različitosti i ravnopravnosti.

Museum 1/1985. UNESCO, Paris

Višnja Zgaga

Muzejski dokumentacioni centar, Zagreb

Primljeno: 10. 3. 1986.

Proširenje pojma »kulturne baštine« upućuje i na nužnost promjene ili barem prilagodbe muzejskog rada. Slijedeći tu misao, ovaj broj »Museuma« nastojao je većim dijelom prezentirati dvije osnovne komponente inovacija u muzejskom poslu: jedna se odnosi na izbor tehnika u analizi kulturnog sadržaja, a druga u prenošenju poruka. Na primjeru kolekcije fotografija Muzeja Semita u Harvardu, koja predstavlja jedini vizualni izvor za krajeve Bliskog istoka 19. stoljeća, objašnjena je metoda atribucije i identifikacije materijala. Budući da će vjerojatno fotografija kao medij iščeznuti pred mnogo suvremenijim tehnikama vizualnog memoriranja, naglašava se važnost sakupljanja fotografija i obrazlažu metode njihova čuvanja.

Internacionalni komitet etnografskih muzeja (ICOM-ICME) izradio je prijedlog putujuće izložbe fotografija koje svojom tematikom obuhvaćaju aspekte društvenog i kulturnog života posljednjih stotinu godina te poziva sve svjetske etnografske muzeje na sudjelovanje. U vrlo opširnom članku o etnološkom filmu, uz analizu raznolikih kategorija i stilova tog filma, govori se o nužnosti primjene filma u muzeju: od muzejske ekspozicije do putujuće izložbe, te muzejske dokumentacije i videoteke.

Zahtjev sve veće demokratizacije kulturne baštine, kao i nove smjernice suvremene pedagogije, dovele su do mnogih pomaka u tzv. muzejskoj tehnologiji, a jedna od najbitnijih je svakako ukidanje granica između muzejske izložbe i depoa, odnosno otvaranje depoa posjetiocu. Na primjerima koji danas već funkcioniraju u praksi obrazlaže se djelovanje univerzitetskog otvorenog muzeja, lokalnog kompleksnog muzeja, te nacionalnog. Navedeni su i negativni aspekti ovakvog muzeološkog pristupa.

O kratkoročnim i dugoročnim metodama zaštite dosad nedovoljno poznatog spiljskog slikarstva saharskog Atlasa i problemima prezentacije tih vrijednih spomenika kulture upoznaje nas kustos alžirskog arheološkog muzeja.

Muzejske institucije koje su predstavljene u ovom broju potpuno slijede zamišljenu koncepciju broja. Nacionalni etnološki muzej u Osaki jedini je etnološki muzej u Japanu, a osnovan je 1974. god. Ta mamut-institucija u stalnom postavu daje pregled svjetske etnologije (po kontinentima) a funkcionira kao istraživački centar i muzej. Interesantan je pokušaj venezuelske vlade da podržava suvremena svjetska likovna događanja, koja se na vrlo dinamičnoj i demokratskoj osnovi realiziraju kroz krajnje suvremeni muzej moderne umjetnosti u Caracasu. Interesantan je i pregled vrsta i karaktera lokalnih muzeja Sovjetskog Saveza, te prikaz Gradskog muzeja Atene, kojem je cilj istraživanje i prezentacija povijesti grada od francuske okupacije nadalje, a da bi se ukazalo na Atenu, grad koji ima svoju povijest već skoro 3 tisućljeća.

Na kraju ovog broja nalazi se popis ukradenih umjetnina koji se publicira u suradnji sa časopisom »Stolen Art Alert«.

Museum 2/1985. UNESCO, Paris

Višnja Zgaga

Muzejski dokumentacioni centar, Zagreb

Primljeno: 10. 3. 1986.

Ovaj vrlo specijaliziran broj »Museum« namijenjen je više konzervatorima negoli kustosima; bavi se naime problemom zaštite muzejskog predmeta na izložbi, dakle posvećen je muzejskim vitrinama.

One moraju zadovoljavati širok spektar zahtjeva. Osnovni su, prema ICROM-ovim stručnjacima, slobodan pristup instalacijama rasvjete, poseban dio za muzejski predmet i slobodan pristup sigurnosnim instalacijama i kontroli klime. Historijski pogled na razvoj muzejske vitrine pokazuje da je njen izgled i funkcija vezan na tu misao o načinu prezentiranja predmeta i umjetničkog stila vezanog uz pojedinu epohu. Da i takve stare vitrine mogu biti dio suvremenih muzejskih ekspozicija pokazuje primjer Prirodnjačkog muzeja SAD-a gdje su u prikazu historijata korištene ustanove od 1876. god. Nacionalni muzej Malija odlučio je zbog veličine predmeta, ambijentalnog prikaza, teškoća u nabavi velikih vitrina, psihološke barijere koju stvara staklo, izložiti sve predmete u slobodnom prostoru. O negativnom efektu takve ekspozicije nije ništa napisano. Drugi dio časopisa govori isključivo o kontroli klime s vrlo mnogo tehničkih preciznih detalja. Vrlo je interesantno iskustvo postava egipatske zbirke Metropolitan muzeja, gdje se vrlo kritički govori o primjeni triju različitih varijanti kontrole klime i zaključuje se da su najpouzdanije one vitrine koje su hermetički zatvorene i ispunjene helijem ili ugljičnim dioksidom.

Nadalje su dani opisi konstrukcije aparata za kontrolu relativne vlažnosti sa svim tehničkim podacima, tehnički podaci konstrukcija vitrina za slike, sistemi kontrole atmosfere za eksponate-muzičke instrumente. Svi ti podaci sumirani su u članku May Cassara gdje je dan razrađen sistem tipološke analize vitrina i klimatske kontrole. Obrazlaže se modularni sistem vitrina koji je poslužio u prezentaciji stalnog postava kompleksnog muzeja grada Mainza.

O tome kako je zaista teško napraviti dobru vitrinu govore vrlo otvoreno kustosi i dizajner Etnografskog muzeja u Stockholmu, koji svoj četverogodišnji napor na tom poslu smatraju priličnim promašajem.

U posljednjem dijelu časopisa, na primjerima berlinskog, japanskih i sovjetskog muzeja obrađuju se, uspjeli načini zaštite protiv krađe, od potresa, te u rukovanju u transportu.